

A HÁZASSÁG MINT SZENTSÉG

A házasság szentségéről kell szólni egy néprajzi jellegű tanácskozáson. Talán első tekintetre úgy tűnhet, hogy egy vallási, talán teológiai hangvételű előadás kakukkojtás ilyen körülmények között. Meggyőződésem szerint nem így van, mert a népszokások a szentségi házasságra épülnek, annak mondanivalóját domborítják ki, belőle merítik az ihletet. A polgári házasság csak a népszokások kialakulása után jelenik meg népünk körében.

A házasság valójában természetes, ősi intézmény, elsődlegesen emberi és közösségi intézmény. Ebből egyértelműen következik, hogy a házasság nem magában véve szentség, vallásgyakorlat, liturgia vagy üdvrendi dolog.

Másrészt már a Biblia legelső oldala úgy mutatja be az embert mint férfit és nőt, és így együtt mondja őket Isten képeire és hasonlatosságára formált közösségnek (Ter. 1, 26–28.). Ebből az idézetből kiindulva a Bibliában végighúzódik a házasságnak és a szerelemnek ez a párhuzamba állítása az Istennel és a választott néppel, illetve a nép és Isten viszonyával, kapcsolatával. Elegendő csak a próféták idevonatkozó soraira vagy az Énekek énekére utalni.

Ez az Istenre irányítottság eredményezte, hogy a zsidók eljutnak a többnejűségtől és a nő munkaerőként, szinte tulajdonként való értékelésétől az egynejségig és az életre szóló szeretetben elkötelezett házasságig, a Mózesztől Jézusig eltelt évszázadok során.

Jézus tette meg a döntő lépést, amikor a házasságot életre szóló, szeretetben elkötelezett, szentségi valósággá emeli ki, és a saját szeretetének megjelenítését látja benne.

Jézus a közöttünk való jelenlétét, illetve annak kifejeződését az emberi közösségre tette: „Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18, 20.). Ha ez az idézet érvényes bármilyen imádságos és szeretetközösségre, akkor eminens módon a házasságra, ahol életre szóló, elkötelezett, ajándékozó szeretetben együtt van férj, feleség és gyermek. A házasság szentsége tehát az a szeretetközösség, az a minőség az emberi kapcsolatban, ami Jézust hordozza.

Egyház kicsiben, vagyis az egyház alapsejtje, alapközössége. Ezért a keresztény férfi és nő, amikor házasságban elkötelezi magát, templomi esküvőt is akar, hogy házasságát beleépítse az egyházba. Az esketési szertartás ezt jelenti, és erre kötelezi el a házastársakat.

A házasság szentsége tehát a házastársak egész életvitele, szeretete, összetartozása és az a képesség, hogy kegyelem erejével meg tudják gyógyítani egymást a szeretetre. Segíteni tudnak egymáson, hogy túljussanak a csalódásokon, sérelmeken, bezárkózottságon, és tudják együtt építeni azt a szeretetet, amely Krisztus szeretetének a kibontakozása közöttünk. Ez az új parancs egyik alapvető kibontakozása közöttünk: „Szeressétek egymást! Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást” (Jn 13, 34.).

Két szentség alakítja az egyházat: az egyházi rend szentsége, a diakónus, a miséző pap és a püspök az egyház szervezettségét, intézményes vonatkozását, a házasság szentsége pedig az egyház élő, közösségi megvalósulását. A házasság szentsége adja, hogy az egyház nem csupán egy intézmény, egy üdvrendi szolgálat, hanem Krisztus élő, éltető, az egész emberi életet megszentelő valóság.

Az egyház nem lakodalmi ünnepek és díszletek árusa. Amíg ünnepeljük az új házasság létrejöttét, ünnepeljük az általuk és bennük újjászülető egyházat is, úgy is mint közösséget, ami a kettőjük szeretetében-szerelmében bontakozik ki, de úgy is mint az élet hordozóit, hiszen ebben a szeretetben születnek, nőnek fel, lesznek hívővé és polgárrá az új nemzedék tagjai. Minden szeretetben elkötelezett házasságban, ami beleépül a szertartás által az egyházba, bizonyos értelemben Krisztus megtestesülése folytatódik a történelemben.

Erre a valóságra utal Szt. Pál az efezusiakhoz írt levelében, amikor a férfi és a nő kapcsolatát Krisztus és az egyház kapcsolatával hozza párhuzamba és a férfiakat arra buzdítja, hogy úgy szeressék feleségüket, ahogy Krisztus szeretle egyházát. Életét adta érte. A nőket pedig, hogy úgy engedelmeskedjenek a férjüknek, mint ahogy az egyház követi Krisztust. És végül azt mondja: „Nagy titok ez, én Krisztusra és az Egyházra vonatkoztatom” (Ef 5, 32.).

A néprajzi vonatkozások egy része éppen erre a nagy, de nehezen kifejezhető misztériumra utal, mert az mégis a mindennapi életben bontakozik ki és annak megszentelője.

Van egy nagyon szép, népies, de teológiai töltést is magában hordozó megfogalmazás a házasság szentségével kapcsolatban, a házi áldás:

Hol hit, ott szeretet.
Hol szeretet, ott béke.
Hol béke, ott áldás.
Hol áldás, ott Isten.
Hol Isten, ott szükség nincsen.

A házasság szentsége ezt az élő és éltető gondolatot valósítja meg közöttünk és bennünk.